Het Parool

Plus Nieuws

Van verhalen over 'meehuilservies' tot de uitvaartcaketest: museum Tot zover komt met magazine over eetcultuur rondom de dood

Somebody left (2013), een werk van de in Amsterdam wonende Spaanse kunstenaar Alicia Framis. BEELD PETER LANGE

Een lekkere dood, dat is de titel van het magazine van uitvaartmuseum Tot zover. Met het blad wil het museum de aandacht vestigen op de eetcultuur rondom de dood. En de lezer wordt gevraagd naar de laatste maaltijd.

Maarten Moll 17 augustus 2023, 03:00

Wie heeft er nooit gefantaseerd over haar of zijn laatste maaltijd? In documentaires en films komt het vooral voorbij als het om ter dood veroordeelden gaat: het zogeheten galgenmaal. Een emmer kippenvleugels en drie bollen chocolade-ijs.

Op de fraaie tentoonstelling *Een lekkere dood – wat eten we bij afscheid en rouw?* die nog tot 11 februari 2024 in uitvaartmuseum Tot zover is te zien, hangt een wand vol met door bezoekers ingevulde formulieren waarop staat welke laatste maaltijd zij zouden willen nuttigen.

In het magazine bij de tentoonstelling zit ook zo'n formulier – dat desgewenst ook op de expositie kan worden opgehangen. Het tijdschrift gaat verder in op de grote rol die eten rondom de dood speelt. 'Als je rouwt,' schrijft museumdirecteur Guus Sluiter in het voorwoord, 'is samen eten een mooie manier om steun te zoeken en te geven. Samen eten of drinken werkt bovendien verbindend. Eten geeft troost en brengt herinneringen naar boven.'

Zoete krakelingen

Vooral zoet verzacht het leed, lezen we in een stuk, met mooie termen als 'nonnenkruis' en 'zwarte poffert' voor historisch rouwgebak. In Friesland worden zoete krakelingen gegeten bij het afscheidnemen, waardoor uitvaarten daar ook wel 'krakelingenfeesten' worden genoemd. Gevolgd door een mooi stuk over 'doodmalen', de verschillende gebruiken om na een begrafenis samen te eten en te drinken.

Dat laatste kan problematisch worden, vooral als die ene oom (het is altijd die ene, wat smoezelige, excentrieke oom) na wat glazen opeens onbekende geschiedenissen gaat opdissen, met enig handgemeen tot gevolg. In het verleden was dat niet anders. 'In principe was schenken van bier of wijn al sinds het kerkelijk besluit van 17 oktober 1635 (herhaald en verstrengd in 1637 en 1671) verboden in Holland om de excessen wegens dronkenschap te vermijden.'

Nooit geweten, maar er bestaan ook rouwserviezen. Al sinds de negentiende eeuw. Maar er zijn ook moderne, zoals het gewelfde 'meehuilservies' van Robert Lazzarini. Het is moeilijk drinken uit zijn kopjes. 'Het vergt zelfs een kleine worsteling om de koffie binnen te krijgen en dat reflecteert je gemoed tijdens rouw. Het kopje huilt mee.'

De Nieuwe Ooster

Met een kopje koffie in je hand kun je je tijdens een uitvaart een houding geven. Eventueel met een plak cake erbij. Want uiteraard is er, als we het hebben over de Nederlandse uitvaartcultuur, in het blad ook aandacht voor cake. In de vorm van de Grote Uitvaartcaketest. Onder anderen banketbakker Cees Holtkamp en culinair journalist Hiske Versprille keuren. De huiscake van begraafplaats De Nieuwe Ooster eindigde op een eervolle derde plek.

Verder nog treffende verhalen over eetobjecten van overledenen, en over eten en drinken in de terminale fase. En op de achterzijde van het magazine staat een cakerecept van Holtkamp. Maar ga vooral ook de tentoonstelling zien.

***Een lekkere dood* is een uitgave van uitvaartmuseum Tot zover (Kruislaan 124 in Amsterdam), €7,50.**

In magazine 'Een lekkere dood' lees je treffende verhalen over eetobjecten van overledenen, en over eten en drinken in de terminale fase. BEELD EDWIN BUTTER